

SOCIÁLNA A ZDRAVOTNÁ SITUÁCIA

SOCIÁLNE UDALOSTI A JAVY

VÝŤAŽOK Z PREDAJA ADVENTNÉHO PUNČU

Počas adventných dní ponúkali predstavitelia mesta na podujatiach punč, čaj aj kapustnicu. Výťažok zo zbierky vo výške 1000 Eur z predaja adventného punču a primátorskej kapustnice odovzdal primátor mesta 21-ročnej Marianke, ktorá od narodenia trpí detskou obrnou. Má postihnuté rečové centrum a obmedzený pohyb a lieči sa na viacerých odborných ambulanciách. Pochádza z viacdetej rodiny, je poslednou z piatich detí. Jej rodičia sú v dôchodkovom veku a tiež trpia závažnými zdravotnými problémami. Peniaze zo zbierky využije na kúpeľnú liečbu zameranú na ochorenie pohybového aparátu, ktorá by zlepšila kvalitu jej života. Pobyt absolvuje v sprievode rodičov, ktorí kúpeľnú liečbu tiež potrebujú.

KRABIČKY NAPLNENÉ LÁSKOU

Brežňania aj obyvatelia okolitých obcí sa po piatykrát zapojili do krásneho projektu. Krabíčky naplnené láskou a milými darčekom aj uplynulý rok potešili srdcia seniorov v rôznych zariadeniach, ako i osamelých starkých. Podarilo sa ich vyzbierať rekordný počet 856. Vďaka skvelému projektu a jeho dlhoročnej „ambasádorke“ za Brezno Evke Škorvánkovej, Vianoce mali o niečo krajšie aj seniori v rôznych zariadeniach v meste a okolitých obciach či osamelí starkí vo svojich domovoch. Zbierka krabíčiek naplnených láskou trvala od 20. novembra do 4. decembra. Krabíčky darovali ľudia z Brezna a okolia, do veľkej miery prispeli školy a škôlky, kde robili osvetu. Rodičia nosili veci do školy, učitelia a vychovávatelia ich kompletizovali spolu s deťmi. Počet z roka na rok rastie, vlani bolo krabíčiek 787, tento rok rekordných 856. Evka ich rozviezla a potešila srdcia seniorov v Domove dôchodcov a domove sociálnych služieb Luna v Brezne, Špecializovanom zariadení Tereza Hronec, Novom domove Vaľkovňa, zariadení Radosť Telgárt,

Špecializovanom zariadení Kotva a osamelých starkých v Brezne aj blízkyh obciach Michalová, Polhora, Polomka, Čierny Balog. „Zas a opäť vládli emócie na oboch stranách, otázky, prekvapenia, slzy... Vtedy si poviem, že to má význam, starkí sú nesmierne vďační. Ďakujem všetkým dobrým ľuďom, ktorí darovali krabičku, tým, ktorí to skutočne urobili od srdca. Bola by som nerada, keby tento projekt stratil svoju podstatu. Lebo význam to má. Želala by som každému, aby videl na vlastné oči tých, ktorí nám dali výchovu a viedli nás správnou cestou, pretože podľa mňa viac ako obsah krabičky, si starkí vážia to, že si na nich niekto spomenul. A o tom je ľudskosť,“ dodala na záver Evka Škorváneková. Aj tentokrát krásnu myšlienku nezištnej pomoci podporilo mesto Brezno a primátor Tomáš Abel. „Ďakujem všetkým, ktorí sa zapojili a urobil radosť našim seniorom

ZAMESTNANOSŤ

Momentálne je v Slovenskej republike relatívne dobrá situácia so zamestnanosťou obyvateľstva. Miera nezamestnanosti na Slovensku je v roku 2023 na úrovni 5,90 percent. Najlepšie je to s prácou na západnom Slovensku, regióny okolo Bratislavy a Trnavy. Hlavne tam odchádzajú obyvatelia našich regiónov. Aj preto je v našom meste zlá demografická situácia, keď počet obyvateľov každoročne klesá a pribúda počet seniorov. Počet obyvateľov v ekonomicky aktívnom veku sa každoročne znižuje ešte viac, ako sa znižuje počet obyvateľov. Veľmi dobre sa darí aj krajským mestám. Najhoršie sú na tom okresy na východe a juhovýchode Slovenska, kde miera evidovanej nezamestnanosti často prekračuje aj 10%. Okres Brezno s mierou nezamestnanosti 6,1 percenta patrí k lepším.

A ako je na tom s nezamestnanosťou samotné mesto Brezno? Úrady zaznamenali u nás v tomto roku 5,9 percentnú nezamestnanosť. Pri porovnávaní miery nezamestnanosti sme na tom lepšie ako celoslovenský priemer, aj priemer okresu. V meste Brezne je v tomto roku 13 166 ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Ku koncu roka úrad práce v Brezne evidoval 617 nezamestnaných, z toho 357 žien. Miera nezamestnanosti, vypočítaná z celkového počtu nezamestnaných, dosiahla v tomto roku 4,7 percenta. Až 2 percentá v tom je miera dlhodobej nezamestnanosti,

nakoľko úrad eviduje tohto roku až 263 breznianskych obyvateľov dlhodobo nezamestnaných. Napriek tomu, že sa počet nezamestnaných v porovnaní s predcovidovým obdobím v roku 2019 zvýšil, nie sme na tom tak zle. Pamätáme si ešte obdobie, keď sa percento nezamestnanosti vyšplhalo aj na 20 percent

V demografických údajoch aj v údajoch o nezamestnanosti sa strácajú rómski obyvatelia, keďže sa osobitne neevidujú v žiadnych štatistikách. Ale určite aj v nezamestnanosti Brežňanov tvoria podstatnú časť. Usudzovať sa dá aj podľa toho, že denne od rána sa zdržujú na breznianskom námestí, stretávajú ich na uliciach, vysedávajú na nových lavičkách, okolo nich postávajú ženy a deti, hlučne sa rozprávajú. Veľa sa ich zhromažďuje pri autobusovej zastávke pri obchodnom centre Point na Ulici Československej armády . Určite je ich nie v percentuálnom vyjadrení najviac v porovnaní s ostatnými mestami. Ale v Brezne sa správajú špecificky. Ráno odchádzajú z domu; bývajú hlavne v Predných Hálnach, na Hlavine, na Kiepkke, Bujakove, Mazorníku. Idú do mesta, na poštu po podporu v nezamestnanosti, potom idú do obchodov, herní, sedia na lavičkách, či múrikoch. V parku na námestí sa stretávajú celé rodiny a do svojich príbytkov odchádzajú až niekedy večer. Aj preto si môžu návštevníci iných miest a krajín myslieť, že je ich v Brezne najviac, všade ich stretávajú. Tvoria však v Brezne v porovnaní s inými mestami špecificky sa správajúcu minoritu, často konfrontovanú s postojmi, predstavami a väčšinovou kultúrou

V regióne je najväčší dopyt po kuchároch a čašníkoch. Chýbajú kvalifikovaní ľudia na pozície zdravotná sestra, lekár, farmaceutický laborant, zvarač, strojní zámočník, operátor CNC strojov, elektrikár , operátor hutníckej výroby. Zo strany uchádzačov o zamestnanie je však najväčší záujem o pracovné miesta v oblasti administratívy, na pozíciu riadiaci pracovník (manažér) , opatrovatelka a pomocný pracovník v stavebníctve, strojárstve, gastronómii. Najrizikovejšou skupinou pri hľadaní zamestnania sú občania starší ako 50 rokov, občania so vzdelaním nižším ako stredným odborným vzdelaním, občania po ukončení poberania materského alebo

rodičovského príspevku, občan žijúci ako osamelá dospelá osoba s jedným alebo viacerými osobami odkázanými na jeho starostlivosť alebo starajúca sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky, ale aj zdravotne postihnutí či dlhodobo nezamestnaní

SENIORI

Demografické ukazovatele aj tohto roku ukázali, že obyvateľov vo vyššom veku aj v našom meste pribúda. Na konci roku evidencia obyvateľstva zaznamenala až 5 458 takých, ktorí dosiahli vek nad 60 rokov. A trend je stúpajúci. Aj preto mesto venuje tejto sociálnej skupine pozornosť.

Pre seniorov poskytuje mesto v súlade so zákonom o sociálnych službách. opatrovateľskú službu. V zmysle Všeobecne záväzného nariadenia mesta č. 01/2023 o podmienkach poskytovania sociálnych služieb zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Brezna a ďalších sociálnych služieb bola stanovená výška úhrady pre jednu plnoletú fyzickú osobu podľa rozsahu poskytovaných úkonov a to nasledovne: za úkony sebaobsluhy, základné sociálne aktivity a dohľad predstavuje úhrada klienta 1,80 €/hodinu, za úkony starostlivosti o domácnosť je úhrada klienta 2,50€/hodinu a opatrovateľská služba poskytovaná nepľnoletým fyzickým osobám predstavuje úhradu vo výške 1,- €/hodinu. Mesto Brezno prispieva klientovi v závislosti od príjmu príspevok. Ak je príjem klienta do 300 € , príspevok mesta je 55%, pri príjme klienta od 300 do 370 € - príspevok mesta predstavuje výšku 30%. V roku 2023 bolo 150 opatrovaných občanov a službu mesto zabezpečovalo 51 opatrovateliek. Počas roka dochádza k zmene v počte opatrovaných aj počtu opatrovateliek na základe žiadostí o zabezpečenie tejto služby podľa požiadaviek klientov.

Pre seniorov s trvalým pobytom na území mesta, ktorí o to požiadajú, zabezpečuje mesto rozvoz obedov. Počas roka 2023 sa rozvoz vykonával pre 52 občanov, ktorí dovŕšili dôchodkový vek, alebo sú ťažko zdravotne postihnutí, či majú nepriaznivý zdravotný stav.

Mesto poskytuje seniorom – obyvateľom mesta po dovŕšení 65 rokov, ktorí nemajú voči mestu finančné podlžnosti, peňažné poukážky. V roku 2023 si od

septembra každý senior mohol v pokladni mestského úradu vyzdvihnúť 3 poukážky v celkovej hodnote 18 eur. Tie si mohol uplatniť v lekárňach, alebo platiť nimi za rôzne iné služby. Poukážkový systém pre seniorov využilo v tomto roku 3954 seniorov. Nevyužilo ho z rôznych dôvodov 709 seniorov.

Mesto Brezno od roku 2021 realizuje projekt „Senior karta“, ktorého cieľom je jednak pomôcť seniorom, ale aj zviditeľniť malých podnikateľov, ktorí poskytujú rôzne služby v našom meste. Podstatou projektu je, že prevádzky, ktoré sú zapojené ponúkajú seniorom nad 60 rokov zľavu podľa vlastného uváženia a senior danú zľavu môže využiť na základe „Senior karty“, ktorou sa preukáže. Odmenou prevádzkam za tento benefit je ponúknutá reklama zo strany mesta Brezno a to na webovej stránke mesta v osobitnej sekcii a tiež 2 x ročne v regionálnom týždenníku MY Horehronie. Prevádzka je zároveň viditeľne označená nálepkou: „Táto prevádzka poskytuje zľavu pre držiteľov „Senior karty“.

V roku 2019 Mesto Brezno mesto Brezno na základe inšpirácie partnerského mesta Nový Bydžov využilo možnosť spolupráce s Českou zemědělskou univerzitou v Prahe – Prevádzkovo ekonomickou fakultou a začalo realizovať projekt Virtuálnej Univerzity tretieho veku. Systém výučby je založený na multimedialných prednáškach, natočených vysokoškolskými lektormi, ktoré sa prostredníctvom internetu prenášajú do výukových miest. Využitím informačných technológií je tak možné sprístupniť vzdelávanie širokému okruhu záujemcov a tým poskytnúť rovnaké príležitosti všetkým (nielen) seniorom bez rozdielu miesta bydliska. V Dennom centre Prameň na Rázusovej ulici č. 2 je zriadené tzv. konzultačné stredisko, kde prebiehajú skupinové prednášky v českom jazyku a spoločné testy. Základná počítačová gramotnosť je pre poslucháčov výhodou, nie podmienkou. Študentom môže byť každý občan po dovŕšení 50. roku života (prednostne osoby s trvalým pobytom v meste Brezno) a invalidní dôchodcovia bez rozdielu veku. V roku 2022 sa prvá skupina absolventov zúčastnila slávnostných promócií v Prahe. V štúdiu pokračujú ďalšie dve skupiny, ktoré by mali naše mesto reprezentovať v Prahe v roku 2025.

RODINA, DETI A MLÁDEŽ V OHROZENÍ

V prípade, že oprávnená osoba nevyužíva prídavok na dieťa na účel na ktorý je určený, t. j. na výchovu a výživu dieťaťa, mesto vykonáva osobitného príjemcu rodinných prídavkov. V roku 2023 mesto vykonávalo osobitného príjemcu mesačne v priemere pre 65 detí. Túto činnosť realizuje mesto formou poukazov, kde si poberatelia rodinných prídavkov môžu v COOP Jednota v uvedenej hodnote zakúpiť potraviny. Ďalej uhrádza výdavky spojené napr. s poplatkom za internát, obedy v školskej družine, školské pomôcky a podobne. Mesto vykonáva aj osobitného príjemcu rodičovského príspevku, v roku 2023 to bolo 15 rodinám mesačne a tiež osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi, v priemere pre 10 rodín mesačne.

Aj v roku 2023 mesto v spolupráci so SAD Zvolen prevádzkovalo školský autobus, ktorý slúži na prepravu detí zo vzdialenejších lokalít na trase Brezno – Bujakovo – Brezno Mazorníkovo a späť. Uvedeným spôsobom efektívne bojujeme proti zanedbávaniu povinnej školskej dochádzky detí nezodpovedných rodičov. Cestovné je hradené z dopravnej karty a následne rodičia platia cestovné v pokladni mestského úradu priamo z prídavku na dieťa, ktorý je vyplácaný prostredníctvom mesta Brezno ako ďalší spôsob boja so záškoláctvom. V roku 2023 bolo školským autobusom prepravených spolu 14146 detí z toho 7961 detí, ktorým bolo cestovné hradené z dopravnej karty a následne vyplatené z prídavku na dieťa.

RÓMSKA KOMUNITA

Na území mesta Brezna žijú Rómovia integrované v bytových domoch na sídliskách a rodinných domoch v rôznych častiach mesta. Takto je v centre mesta rozptýlených 200 rómskych obyvateľov. Okrem integrované žijúcich Rómov sa v meste nachádzajú koncentrované lokality. Vzhľadom k tomu, že si tieto sociálne skupiny vyžadujú osobitnú sociálnu starostlivosť, je potrebné vedieť a poznať ich sociálnu situáciu.

Ešte v roku 2020 mapovali sociálne pracovníčky mesta lokality, v ktorých bývajú. Podľa ich zistení, najviac Rómov - 369 - žije na Vrbovej ulici. Blízko tejto lokality na

Mazorníkove bývalo v tomto roku v prenajatých bytoch v paneláku na Mládežníckej ulici 145 Rómov. Mesto od majiteľov postupne byty vykupuje; ku koncu roka z celého objektu už vykúpilo 44 bytov, takže Rómov v tejto lokalite ubudlo, už bývajú len v 20 – 25 nájomných bytoch. Najväčšia komunita žije blízko centra mesta v Predných Hálnach na uliciach Záhradná, Stromová, Lesná, Jarmočisko, Predné Hálny. Tu žilo až 647 Rómov s trvalým pobytom. Na Hlavine býva v prenajatých mestských domčekoch 113 rómskych obyvateľov. Asi 100 obyvateľov žije v Zadných Hálnach. Za Hronom na uliciach Kieпка, Lichardova, Židľovo, Klepuš evidovali 100 rómskych obyvateľov. V okrajových mestských častiach Rohozná, Bujakovo a Podkoreňová nežijú žiadni rómski obyvatelia.

Podľa mapingu rómskych osád z roku 2020, ktorý realizovali terénni sociálni pracovníci mesta Brezno, žije na území mesta približne 1 720 Rómov z toho 859 dospelých a 661 detí do 18 rokov. Z dôvodu vysokej miery migrácie obyvateľstva sa v roku 2024 pripravuje aktualizácia mapingu v jednotlivých lokalitách v rámci mesta Brezno. Sú mestá, kde je ich oveľa viac, ale spôsob života v našom meste, koncentrovanie počas dňa na námestí, v miestach viditeľných aj návštevníkmi, nadobúdajú pocit, že ich je tu oveľa viac. Podľa neoficiálnej štatistiky tvorí táto komunita len okolo desať percent z celkového počtu obyvateľov mesta Brezna.

BÝVANIE BREZŇANOV

DOMY A BYTY

Zo sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2021 sme sa dozvedeli, že v Brezne máme 2 352 domov, z toho 1 835 rodinných domov a 408 bytových domov. Z celkového počtu domov až 2 035 – 86,5 percenta – je vo vlastníctve fyzických osôb. Činžiak, bytovka, vežiak a panelák – takýmito slovami označujeme bytové domy. Medzi týmito slovami je rozdiel a len zdanlivo je to ten istý objekt. Pôvodný význam slova činžiak bol nájomný dom. Takýchto domov už v Brezne veľa nemáme. Len mesto má 3 nájomné domy, v ktorých je 184 bytov. Bytovkou rozumieme obytný dom

s viacerými bytovými jednotkami. Slovo vežiak označuje výškový mnohoposchodový dom a panelákom označujeme panelový dom. Činžiaky aj v Brezne boli ešte pred výstavbou panelákov. Ich výstavba bola riešením rýchleho a lacného bývania. Postupne sa všetky paneláky aj činžiaky renovujú. Rekonštrukcie sa týkajú hlavne výmeny starých okien za plastové, fasádneho zatepľovacieho systému, výmeny výťahov a starých rozvodov. Takmer všetky bytové domy v Brezne sú už obnovené, opravené, a tak hlavne mladí ľudia veľmi nerozlišujú medzi týmito pojmami. Tohto roku sa rekonštruoval veľký najstarší činžiak na Švermovej ulici. Po rekonštrukcii už nie sú všetky bytové domy rovnaké – sivobiele. Zmenili sa hlavne vďaka výberu odtieňa farby omietky. Nepoužívajú sa už ani také vtieravé, krikľavé farby ako pred tridsiatimi rokmi. Moderné pastelové odtiene vyzerajú decentne, sú svetlejšie, menej krikľavé. Ich exteriér skrášlili a zmenili aj nové moderné balkóny. Takmer všetky byty sú v osobnom vlastníctve.

Väčšina Brežňanov býva v súčasnosti v bytových domoch, kde sa nachádza až 5 923 bytov z celkového počtu - 7 911 bytov v našom meste. Priemerná podlahová plocha bytu je 77, 52 metra štvorcového; takého rozmery majú trojizbové byty. V 404 bytoch nie je vodovodná prípojka; pitnú vodu čerpajú z vlastnej studne, 7 507 bytov má vodovod zo spoločného zdroja. Až 6 658 bytov v Brezne – viac ako 84 percent bytov - bolo v roku 2021 vykurovaných zemným plynom.

CENY BYTOV

Keďže nájomné byty z celkového počtu netvoria ani dve percentá, sú ľudia pri zabezpečovaní bývania nútení kúpiť si byt do osobného vlastníctva. Trhová cena bytov v Brezne je závislá okrem veľkosti aj od jeho polohy; drahšie byty sú v meste, za nižšiu cenu sa dá kúpiť byt na Mazorníkove. V roku 2017 ceny bytov kulminovali asi na celom Slovensku. Blízko centra sa dal trojizbový byt v Brezne s rozlohou okolo 70 metrov štvorcových úžitkovej plochy kúpiť za 50 tisíc eur, na Mazorníkove aj za 40 tisíc eur, jednoizbový v meste za 30 tisíc, na sídlisku Mazorníkovo za 25 tisíc eur. Výška ceny bytu sa však odvíjala hlavne od toho, či bol byt po rekonštrukcii alebo nie.

Takmer všetky byty v Brezne boli postavené pred rokom 1990, a preto potrebovali rekonštrukciu

Pred dvadsiatimi rokmi zaplatili kupujúci na Slovensku za meter štvorcový obytnej plochy bytu priemerne 592 eur. V roku 2022, kedy boli byty najdrahšie, sa ceny vyšplhali až na výšku 2 714 eur za meter štvorcový. Spôsobila to aj skutočnosť, že na Slovensku boli veľmi lacné hypotekárne úvery. Ceny nehnuteľností na bývanie – bytov aj rodinných domov - na Slovensku počas roka 2023 však zastavili svoj rast, resp. vo väčšine regiónov začali klesať. Určite aj preto, že úroky hypoték od minulého leta stúpili dvojnásobne. Ako informoval Štatistický úrad SR, k zníženiu cien na celoslovenskej úrovni došlo v medziročnom porovnaní. Kupujúci platili za domy a byty v priemere o 1,9 % nižšie sumy ako pred rokom. Napriek tomu, že úroky hypoték od minulého leta stúpili dvojnásobne, pokles cien domov a bytov je dôvodom, že sa dnes po prepočítaní oplatí kúpiť nehnuteľnosť viac než pred rokom.

Zdroj.: Národná banka Slovenska, Štatistický úrad SR

A ako je to s cenou bytov v Brezne v tomto roku? Veľký rozdiel je medzi cenou nových a starých bytov. V dvoch etapách, v máji a októbri tohto roku, boli prvým užívateľom odovzdané nové, pre Brezno luxusné byty v novej lukratívnej lokalite Kasárne. Do užívania odovzdali 2 bytové domy, v ktorých sa nachádza 72 bytov. Bytové domy majú 6 nadzemných podlaží, na každom podlaží sa nachádza 6 bytov – 1-izbové, 2-izbové a 3-izbové varianty. Luxusný bytový dom - Rezidencia Gemini bola ukončená koncom roka, Záujemcovia si môžu vybrať od 1-izbových bytov s predzáhradkou, po 4-izbové byty s rozľahlými strešnými terasami. Objekt disponuje vlastným oploteným areálom so záhradou, ihriskom, workoutom a oddychovou zónou. Samozrejmosťou je vybavenie s dostatkom vonkajších parkovacích státí. Originálne riešenia interiérov, špičkové stavebné materiály a najvyšší energetický štandard vrátane fotovoltickej elektrárne. Byty v lukratívnej lokalite Kasárne ponúkajú za ceny, na ktoré Brežňania neboli zvyknutí. Jednoizbové byty s rozlohou 33 – 35 metrov štvorcových sú v ponuke za 70 – 90 tisíc, čím sa cena za meter štvorcový

vyšplhala až na celoslovenský priemer eur na 2 000 až 2 800 eur. Dvojizbové byty ponúkajú za 100 až 125 tisíc eur, trojizbové za 130 až 155 tisíc, čo vychádza na 1900 až 2300 eur za meter štvorcový. Štvorizbový byt s rozlohou 85 metrov štvorcových si záujemcovia môžu kúpiť za 250 tisíc eur.

V ponuke realitných kancelárií v Brezne sú aj lacnejšie byty ako je celoslovenský priemer. Staršie rekonštruované byty v blízkosti námestia možno kúpiť aj za 1500 až 1700 eur za meter štvorcový. Avšak pod cenu stotisíc eur ani tu trojizbový rekonštruovaný byt nekúpite. Za dvojizbový byt na ulici Hradby po rekonštrukcii s rozlohou okolo 65 metrov štvorcových si treba pripraviť okolo 80 tisíc eur. Pritom ešte v roku 2015 bol v ponuke za 40 tisíc. Štvorizbový byt na Ulici Fraňa ponúka realitná kancelária za 155 tisíc eur. Lacnejšie sú byty na sídlisku Mazorníkovo. Trojizbový byt s rozlohou okolo 70 tisíc metrov štvorcových je v tomto roku v ponuke za 80 tisíc eur,

NÁJOMNÉ BYTY

O nájomné byty je veľký záujem na celom Slovensku aj v Brezne. Dopyt je vyšší ako je aktuálna ponuka. V roku 1997, kedy sa začal v meste realizovať predaj bytov do osobného vlastníctva, malo mesto v majetku 1 344. V súčasnosti má k dispozícii 184 nájomných bytov, čo sú iba tri percentá z celkového počtu 5 923 breznianskych bytov.

Výstavbu prvých bytov podporených formou dotácie zo štátneho fondu rozvoja bývania iniciovala veterná smršť, ktorá v roku 1997 strhla strechu na bytovom dome na Ulici Fraňa Kráľa. Mesto tu následne realizovalo namiesto strhnutej strechy výstavbu 12 podkrovných bytov. Ďalšie nájomné byty, 23 jedno, dvoj a trojizbových, boli odovzdané do užívania o päť rokov, v roku 2003 na Mazorníkove, Ulica MPČE 2. O päť rokov neskôr, v roku 2008, sa mestu podarilo dokončiť investičnú akciu - rekonštrukciu bývalého zdravotníckeho internátu na Nálepčkovej ulici na tridsaťdeväť nájomných bytov. Na Hlavine je 18 bytov nižšieho štandardu, ktoré majú v nájme

rómske rodiny. Naposledy boli do užívania odovzdané nájomné byty na Štvrti Ladislava Novomestského v roku 2019. V roku 2023 je z evidencie žiadateľov po odporučení sociálnej komisie a schválení v mestskom zastupiteľstve do poradovníka zaradených 40 na jednoizbové byty, 101 na dvojizbové a 39 žiadateľov na trojizbové byty. V poradovníku na štvorizbové byty sú dvaja žiadatelia a na obytnú miestnosť nižšieho štandardu čaká v poradovníku 10 žiadateľov.

Mesto preto začalo ešte v roku 2021 s najväčším projektom výstavby nájomných bytov za posledných 25 rokov. Nárast cien stavebných materiálov a problémy s ich dodávaním spôsobili, že výstavbu 96 nájomných bytov na sídlisku Mazorníkovo museli na takmer rok prerušiť. V tomto roku však práce opäť obnovili. Objekt s 96 nájomnými bytmi bude pozostávať z 10 jednoizbových, 42 dvojizbových, 37 trojizbových a 7 štvorizbových bytov stredného štandardu určených najmä pre mladé rodiny a ľudí, ktorí hľadajú cenovo dostupné bývanie. Priemerná plocha bytu vychádza okolo 60 štvorcových metrov. Magistrát tiež podporil výstavbu bytových domov v areáli bývalých kasární, ktoré počas minulého roka odovzdali do užívania prvým obyvateľom. Mesto zároveň pripravuje ďalšie projekty súvisiace s bytovou politikou, od Banskobystrického samosprávneho kraja napríklad odkúpilo bývalý internát na Mládežníckej ulici, ktorý plánuje prerobiť na štartovacie byty pre mladé rodiny.

KVALITA OVZDUŠIA

Vojna na Ukrajine spôsobila enormné zvýšenie ceny plynu na svetových trhoch. Ceny plynu na Slovensku patria v roku 2023 z dôvodu ich zastropovanie a následného dotovania zo štátneho rozpočtu k najnižším v Únii. Avšak Brežňania, majitelia rodinných domov, sa začali vo veľkom zásobovať palivovým drevom. Z obavy, že plyn zdražie aj pre domácnosti, mnohí znížili spotrebu plynu a začali dokurovať krbom, nakupovali kachle a iné pece vhodné na kúrenie drevom. Dvory rodinných domov sa zaplňali drevom. Hlavne vo večerných hodinách v zime bolo vidieť aj voľným okom pozorovateľné väčšie zadymenie ovzdušia. Práve vykurovanie

domácností tuhým palivom je najvýznamnejším zdrojom emisií. Vzhľadom na kotlinovú polohu a vyšší výskyt inverzií, bol predpoklad, že sú tu podmienky zhoršené. Z tohto dôvodu mesto aj celý okres Brezno je zaradené medzi rizikové oblasti z hľadiska kvality ovzdušia. Aj preto sa mesto Brezno v spolupráci so Smart Cities klubom a Slovenským hydrometeorologickým ústavom rozhodlo tohto roku na námestí - blízko mestskej veže - umiestniť mobilnú monitorovaciu stanicu na meranie kvality ovzdušia. Určená je na monitorovanie koncentrácií znečisťujúcich látok v rôznych časových úsekoch dňa. Prístroje v stanici odoberajú prachové častice na filtre, ktoré sú následne analyzované v laboratóriu SHMÚ. Už merania v prvých mesiacoch Aby sa ukázali objektívne ukazovatele, Slovenský hydrometeorologický ústav namontovali na námestí monitorovaciu stanicu v auguste. Z polročného merania – cez mobilnú monitorovaciu stanicu vyplynulo, že Brezno má problém s kvalitou ovzdušia; namerali tu vysoké hodnoty prachových častíc. Konštatovali, že najväčší podiel na tom mala vykurovacia sezóna. V decembri zaznamenali deväť prekročení denného limitu. Vyšší počet prekročení toho limitu PM10 zaznamenali v decembri len v Jelšave a Plášťovciach. Za znečistené ovzdušie môžu podľa meraní najmä domácnosti, ktoré kúria tuhým palivom.

Breznianska samospráva sa rozhodla pre umiestnenie mobilnej monitorovacej stanice v meste aj z dôvodu, aby zistila, aké koncentrácie častíc, ktoré znečisťujú životné prostredie, sa nachádzajú v meste v období pred otvorením druhej etapy obchvatu Brezna na konci septembra. Získané údaje budú slúžiť aj na porovnanie s nameranými koncentraciami po presmerovaní tranzitnej dopravy smerom na Tisovec práve cez obchvat mesta.

ZDRAVOTNÍCTVO

NEMOCNICA ZRENOVOVALA PÔRODNICU

V spolupráci s mestom a ďalšími sponzormi sa Nemocnici s poliklinikou Brezno podarilo zrekonštruovať časť pracoviska gynekologicko-pôrodnického oddelenia a to bez akéhokoľvek obmedzenia prevádzky. Obnovou prešli ambulancie i priestory pre personál, novorodenecká vyšetrovňa, pôrodný aj novorodenecký box a rekonštrukcie sa dočkalo aj ďalších päť patientskych izieb, ktoré už spĺňajú štandardy 21. storočia. V každej sa nachádza televízor, chladnička, kanvica aj nové hygienické zariadenie. Na oddelení je tak zmodernizovaných dovedna sedem z celkovo 26 izieb, ktoré budú postupne obnovovať v ďalšej fáze rekonštrukcie. Už dnes však breznianska nemocnica ako jedna z mála na Slovensku disponuje nadštandardnou otcovskou izbou, kde svoje prvé dni po pôrode môže tráviť matka s dieťaťom spolu s partnerom v domácom pohodlí.

NOVÉ SANITNÉ VOZIDLÁ

Dňa 12. januára odovzdali zástupcovia nášho regiónu: - predseda BBSK Ondrej Lunter, primátor mesta Brezna Tomáš Abel, personálny riaditeľ Železiarní Podbrezová Ján Villim, riaditeľ NsP Brezno Jaroslav Mačejovský, námestníčka LPS Edita Niklová kľúče piatim uzlom záchranej zdravotnej služby rýchlej zdravotnej pomoci - RZP Brusno, RZP Bystrá, RZP „S“ Brezno, RZP Pohorelská Maša a RZP Muránska Huta. Sanitky boli zakúpené prostredníctvom euro-fondového projektu. Nemocnica pokračuje vo zvyšovaní úrovne zdravotnej starostlivosti. Snaží sa modernizovať a nakupovať nové prístroje, ale aj zabezpečiť rýchlosť poskytnutia urgentnej prvej pomoci. Prevádzkuje šesť staníc záchranej zdravotnej služby a zároveň je držiteľom povolenia na prevádzkovanie dopravnej zdravotnej služby. Prvých päť vozidiel slávnostne odovzdali do užívania v úvode roka a šieste začiatkom decembra. Sanitné vozidlá s najmodernejším záchranným vybavením prispievajú ku kvalite urgentnej starostlivosti-

PETÍCIA ZA ZACHOVANIE NEMOCNICE

Ministerstvo zdravotníctva SR koncom decembra 2022 zverejnilo prvú čiastkovú fázu kategorizácie nemocničnej siete, z ktorej vyplynulo, že breznianska nemocnica by sa mala zaradiť medzi nemocnice najnižšej úrovne len s 1 povinným medicínskym programom. Podľa výsledkov prvej fázy kategorizácie bude jedna nemocnica piatej, tri nemocnice štvrtej, deväť nemocníc tretej úrovne, 33 nemocníc druhej úrovne, 42 nemocníc prvej úrovne a špecializovaných nemocníc. Odbor kategorizácie ústavnej starostlivosti a nemocníc ministerstva bez predstavenia náležitých výpočtov uviedol, že geografická dostupnosť okresu Brezno je 34,84 minút. Tento výpočet je však nesprávny. Okres Brezno má 30 sídel (1 mesto a 29 obcí), z ktorých až 17 obcí s počtom obyvateľov takmer 23 300 má čas dojazdu do nemocnice II. alebo vyššej úrovne, minimálne 45 minút, v niektorých prípadoch viac ako hodinu. Ak by naozaj vyšli tieto plány a nemocnicu prekvalifikovali, došlo by k zhoršeniu dostupnosti zdravotnej starostlivosti obyvateľov regiónu a po čase aj k zníženiu rozsahu niektorých poskytovaných zdravotných výkonov. S týmto rozhodnutím vedenie nemocnice, mesta, ani jej akcionár Železiarne Podbrezová striktne nesúhlasia. Pridali sa k nim aj starostovia všetkých obcí v okrese Brezno, ktorí voči tomuto rozhodnutiu vyjadrili odmietavé stanovisko. Všetci spoločne sa postavili za záchranu breznianskej nemocnice.

Vedenie nemocnice sa obáva najmä ohrozenia dostupnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov okresu. Argumentovalo napríklad vzdialenosťou a vysokými dojazdovými časmi z viacerých obcí na Horehroní. Riaditeľ nemocnice Jaroslav Mačejovský konštatoval, že rozhodnutie zaradiť brezniansku nemocnicu medzi nemocnice prvej úrovne vnieslo pocit neistoty aj medzi zamestnancov. Nemocnica je druhým najväčším zamestnávateľom v regióne a pracuje tu vyše 600 ľudí. Nemocnica v Brezne vyjadrila nesúhlas so zaradením do prvej úrovne kategorizácie ešte začiatkom januára, rezortu zdravotníctva vtedy odoslala oficiálnu žiadosť o preradenie do druhej úrovne. Na túto žiadosť odpoveď nedostali napriek

tomu, že sme túto odpoveď urgovali. Vyskytli sa obavy, že ak ministerstvo rozhodnutie nezmení, od roku 2024 nebudú môcť v Brezne vykonávať niektoré zdravotnícke činnosti. Breznianska nemocnica funguje už takmer 50 rokov, prevádzkuje sedem lôžkových oddelení, ďalšie nelôžkové oddelenia a 27 ambulancií. V uplynulých rokoch nemocnica zrekonštruovala urgentný príjem, centrálné operačné sály i viaceré oddelenia a ambulancie..

Mesto Brezno, nemocnica, Železiarne Podbrezová a všetky obce okresu Brezno spustili v januári petičnú akciu za zachovanie Nemocnice s poliklinikou Brezno, n. o., v celom jej doterajšom rozsahu poskytovaných služieb, Zber podpisov pod petíciu, ktorá vyjadruje nesúhlas so zaradením breznianskej nemocnice medzi nemocnice prvej úrovne, sa uskutočňoval od 25. januára do konca februára. Celkovo ju podpísalo 29.772 osôb. Primátor Brezna , ako predseda správnej rady nemocnice sa poďakoval verejnosti, že jej nie je ľahostajný osud nemocnice. Skonštatoval, že petícia zmobilizovala celé Horehronie a verejnosť situáciu vníma veľmi nešťastne. Zozbierané podpisy osobne zanesol na Ministerstvo zdravotníctva

Ministerstvo odpovedalo na petíciu: ...*“Cieľom ministerstva a optimalizácie siete nemocníc je zvýšiť kvalitu a dostupnosť poskytovania zdravotnej starostlivosti občanom celého Slovenska. MZ SR komunikuje s vedením nemocnice NsP Brezno, a aj nemocnicu 2x za uplynulé týždne navštívilo. Zároveň MZ SR rokovalo aj s petičným výborom. Petíciu občanov regiónu v okolí Brezna berieme s plnou vážnosťou, podnetmi uvedenými v petícii a podnetmi, ktoré zazneli počas rokovania sa zaoberáme. Vnímame aj problematickú dostupnosť vzhľadom na terén a horskú oblasť. Práve preto nemocnice I. úrovne a teda aj nemocnica v Brezne má možnosť poskytovať programy zo škály 32-och doplnkových programov a 18-tich nepovinných programov, tak aby bola zabezpečená dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre občanov. A nemocnici bolo schválených až 22 programov. „*

ROKOVANIA O KATEGORIZÁCII

Na základe výsledkov petície a iných aktivít vedenia breznianskej nemocnice, náš región so svojim pracovným tímom 3. mája navštívil štátny tajomník MZ SR Michal Palkovič. S vedením nemocnice v zastúpení riaditeľa nemocnice Jaroslava Mačejovského, primátora mesta Brezno a predsedu nemocničnej správnej rady Tomáša Abela a generálneho riaditeľa Železiarní Podbrezová, a.s. a člena nemocničnej správnej rady Vladimíra Sotáka, a za účasti predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja Ondreja Luntera. Štátny tajomník rokoval o náležitej kategorizácii nemocnice a o zachovaní potrebného rozsahu medicínskych programov a služieb. Návšteva nadväzovala na stretnutie zástupcov nemocnice so zástupcami ministerstva zdravotníctva v Bratislave. Rokovania boli na vysokej odbornej úrovni a trvali niekoľko hodín. Predstavitelia nemocnice v nich odbornými a objektívnymi

argumentmi trvali na požiadavkách, ktoré voči ministerstvu vzniesli prostredníctvom petície za zachovanie NsP Brezno, n.o. v celom jej doterajšom rozsahu poskytovaných zdravotníckych činností a za jej zaradenie do siete kategorizovaných nemocníc II. Úrovne.

Pre región malo toto rokovanie veľký význam, nakoľko rozhodnutie ministerstva zdravotníctva je veľmi dôležité pre dostupnosť ústavnej zdravotnej starostlivosti pre našich obyvateľov. Zo strany predstaviteľov nemocnice zazneli odborné, racionálne argumenty s náležitou právnou podporou a príslušnou dávkou emócií. Na záver rokovaní štátny tajomník absolvoval prehliadku nemocnice, v rámci ktorej okrem iných nemocničných pracovísk navštívil nemocničnú pôrodnicu a gynekológiu. Primár gynekologicko-pôrodnického oddelenia Martin Mičej ho previedol jednotlivými pracoviskami oddelenia. Ukázal mu nový pôrodný box, nadštandardnú izbu. Zároveň mu podrobne predstavil činnosť i víziu oddelenia, trend vzrastajúcej gynekologickej operatívy. Deklaroval pripravenosť oddelenia poskytnúť predpôrodnú a pôrodnú starostlivosť všetkým mamičkám, ktoré sa rozhodnú svoje dieťaťko priviesť na svet práve v našej nemocnici.

AUTOMATICKÉ DEFIBRILÁTORY

Nemocnica s poliklinikou Brezno n. o. zakúpila šesť nových automatických defibrilátorov AED do sanitných vozidiel dopravnej zdravotnej služby. Defibrilátory sú súčasťou obnovy prevádzky dopravnej zdravotnej služby. Sú určené ako vybavenie sanitných vozidiel dopravnej zdravotnej služby